

ΣΥΝΟΨΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΟΥ «ΕΛΕΝΗ ΣΚΟΥΡΑ»

για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**»

Εργασίες Συνάντησης

- **Εισήγηση** από τον κ. Γιώργο Σ.Π. Κατρούγκαλο, Συνταγματολόγο, Καθηγητή Δημοσίου Δικαίου Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.
- **Παρουσίαση** «τύπων» κατά φύλο ποσοστώσεων από ευρωπαϊκές χώρες.
- **Τοποθετήσεις – Προτάσεις** των φορέων μελών των Θεματικών Ομάδων Εργασίας.

Την Πέμπτη 20 Ιουνίου 2013 πραγματοποιήθηκε συνάντηση της τρίτης Θεματικής Ομάδας Εργασίας για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**». Η συνάντηση αυτή αποτελεί μέρος των δράσεων δικτύωσης που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Έργου «**Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής**» (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Διοικητική Μεταρρύθμιση**»), που υλοποιεί το Κέντρο Ερευνών ως Τελικός Δικαιούχος.

Στη συνάντηση συμμετείχαν οι ακόλουθοι εκπρόσωποι φορέων:

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας: Ιφιγένεια Καρτσιώτου (Πρόεδρος ΔΣ), Ουρανία Παπαϊωάννου (Αντιπρόεδρος), Ειρήνη Μάρη (Υπεύθυνη Έργου), Μιχάλης Σινικόγλου (Μέλος Ομάδας Έργου), Ναυσικά Μοσχοβάκου (Μέλος Ομάδας Έργου).

Γραφείο Ισότητας Ένωσης Περιφερειών: Σωτηρία Αποστολάκη

Γραφείο Ισότητας Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας: Ανθή Βαλαβάνη

Ένωση Γυναικών Ελλάδας: Μαίρη Πλάκα

Εθνικό Επιμελητηριακό Δίκτυο Γυναικών: Σοφία Οικονομάκου

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**»

Πέμπτη 20 Ιουνίου 2013

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών: Μανίνα Κακεπάκη

Ένωση Ελληνίδων για την Οικογένεια και τη Νεότητα: Ευαμαρία Ζούππα, Καλομοίρα Ζούππα

Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού: Μαρκούση Άννα

Λύκειο των Ελληνίδων: Ελισάβετ Μπέσιλα-Μακρίδη, Αγλαΐα Ρομπόκου

Νέα Δημοκρατία-Γραμματεία Γυναικείων Θεμάτων/Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών:

Λάουρα Αλιπράντη

Ομοσπονδία Συλλόγων Υπαλλήλων Επιμελητηρίων: Τριανταφυλλιά Ανδριάνα

Πανεπιστήμιο Αθηνών: Βούλα Λαμπροπούλου

Σοροπτιμιστική Ένωση Ελλάδος: Μαρία Πυργάκη

Αρχικά την συζήτηση άνοιξε η Πρόεδρος του ΔΣ του ΚΕΘΙ, κ. Ιφιγένεια Καρτσιώτου καλωσορίζοντας και ευχαριστώντας τον κ. Κατρούγκαλο για τη συμμετοχή του στη θεματική ομάδα, και υπενθυμίζοντας επίσης ότι υπήρχε και παλαιότερη συνεργασία του με το ΚΕΘΙ, η οποία συνεχίζεται και σήμερα. Η κ Καρτσιώτου έθεσε το θέμα της συζήτησης που ήταν οι κατά φύλο ποσοτώσεις και παράλληλα επεσήμανε ότι στη Θεσσαλονίκη, είκοσι μέρες νωρίτερα, πραγματοποιήθηκε η δεύτερη Συνεδρίαση της Ολομέλειας του Δικτύου, όπου και άνοιξε το συγκεκριμένο θέμα από την Επίκουρη Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου, του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κ. Λίνα Παπαδοπούλου.

Ξεκινώντας τη συζήτηση ο κ. Κατρούγκαλος ευχαρίστησε για την πρόσκληση και επεσήμανε ότι θα κάνει μια εισαγωγική τοποθέτηση και θα προτιμούσε στη συνέχεια να γίνει συζήτηση με τα παρευρισκόμενα μέλη της θεματικής ομάδας εργασίας. Με την έναρξη της εισήγησής του, ο κ. Κατρούγκαλος ανέφερε πως παλαιότερα η ανισότητα των φύλων δεν ήταν μόνο κοινωνική, αλλά ήταν και νομικά «κατοχυρωμένη». Ως παράδειγμα, ανέφερε ότι πριν την δεκαετία του '80 για να γίνει μια γυναίκα έμπορος έπρεπε να έχει την άδεια του συζύγου της και επικρατούσε στο Οικογενειακό Δίκαιο η αντίληψη ότι ο πατέρας ήταν ο αρχηγός της οικογένειας. Φυσικά επεσήμανε ότι αυτές οι αντιλήψεις είχαν ξεπεραστεί στην Ευρώπη από προηγούμενες δεκαετίες και ότι από την δεκαετία του '80 και η Ελλάδα αντίστοιχα εκσυγχρονίστηκε νομικά. Συνεπώς, υπογράμμισε ότι δεν υπάρχουν πια τυπικές νομοθετικές διακρίσεις κατά των γυναικών, καθώς από το 1975 το Σύνταγμα ορίζει ότι άνδρες και γυναίκες έχουν ίσες υποχρεώσεις και δικαιώματα και τόνισε πως τέτοιες

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

διατάξεις μπορούσαν να διατηρηθούν μόνο και μόνο χάρη σε μια μεταβατική διάταξη που υπήρχε στο άρθρο 116 του Συντάγματος και που ευτυχώς τώρα έχει πλέον αποκτήσει το εντελώς αντίθετο περιεχόμενο.

Ο κ. Κατρούγκαλος επεσήμανε πως δεν είναι μόνο οι Νόμοι που σχετίζονται με την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών και για το λόγο αυτό μιλάμε για φαινόμενα όπως αυτό της «γυάλινης οροφής». Δηλαδή ο κ. Κατρούγκαλος εξήγησε ότι ενώ νομικά φαίνεται να μην υπάρχουν εμπόδια, οι γυναίκες στην προσωπική και επαγγελματική τους ζωή φαίνεται ότι «σκοντάφτουν» σε ένα αόρατο εμπόδιο, και αυτό το εμπόδιο συνδέεται με τον κοινωνικό ρόλο τους που ακόμα θέλει τις γυναίκες να έχουν το διπλό βάρος -σε μεγαλύτερο βαθμό- να έχουν την αποκλειστική ευθύνη της οικογένειας. Ο κ. Κατρούγκαλος τόνισε ότι υπάρχουν όμως και άλλοι λόγοι που συμβάλλουν στις έμφυλες διακρίσεις και τους οποίους έρχεται να αντιμετωπίσει η Νομοθεσία, αυτή τη φορά εισάγοντας την έννοια των θετικών διακρίσεων, που αποσκοπούν στην ανατροπή αυτής της δυσμενούς πραγματικότητας που έχει δομηθεί εξαιτίας όχι νομικών ρυθμίσεων, αλλά εξαιτίας κοινωνικών λόγων και εμποδίων. Επεσήμανε, μάλιστα, πως αυτά τα εμπόδια είναι πολλές φορές ισχυρότερα από τις νομικές ρυθμίσεις. Ο κος Κατρούγκαλος έφερε το παράδειγμα του νομικού κλάδου και ειδικότερα αυτού των δικαστών, όπου ενώ μέχρι πριν λίγα χρόνια η πλειοψηφία ήταν γυναίκες, στα ανώτερα κλιμάκια των δικαστηρίων (Άρειος Πάγος, Συμβούλιο της Επικρατείας) οι γυναίκες αποτελούσαν μια πάρα πολύ μικρή μειοψηφία. Αυτό σήμαινε λοιπόν ότι στην πορεία της καριέρας τους κάτι μεσολαβούσε και οι γυναίκες δε μπορούσαν να φτάσουν ψηλά στην ιεραρχία των δικαστηρίων.

Ο κ. Κατρούγκαλος αναφέρθηκε και σε μια ακόμα διάσταση του έμφυλου επαγγελματικού διαχωρισμού επισημαίνοντας ότι τα επαγγέλματα στα οποία η πλειοψηφία είναι γυναίκες, τείνουν να είναι κατά μέσο όρο λιγότερο «καλοπληρωμένα» (πχ νοσοκόμες, δασκάλες) από άλλα επαγγέλματα στα οποία κατά πλειονότητα εκπροσωπούνται οι άνδρες, μέσω ενός αόρατου μηχανισμού της αγοράς. Εκεί επεμβαίνει το δίκαιο και προσπαθεί να δώσει μια βοήθεια στις γυναίκες, για παράδειγμα τα ειδικά ωράρια για μητέρες στον τομέα των εργασιακών σχέσεων, αλλά και στον τομέα της πολιτικής, καθώς εκεί η υποεκπροσώπηση είναι ακόμα πιο έντονη. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανέφερε ο κ. Κατρούγκαλος, στον ανεπτυγμένο κόσμο, τα ποσοστά της συμμετοχής των γυναικών στα Κοινοβούλια είναι γύρω στο 20%, για την ακρίβεια 18% (ποσοστό για το 2005). Αυτό κυμαίνεται από ένα ποσοστό που πλησιάζει το 50% στις Σκανδιναβικές χώρες, για

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

παράδειγμα η Σουηδία έχει 45% συμμετοχή στα Κοινοβούλια, και φτάνει να είναι σε χώρες που συμμετέχουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης, όπου συμμετέχουν και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, μέχρι 3%.

Ο κ. Κατρούγκαλος εξήγησε στη συνέχεια τον τρόπο με τον οποίο οι Σκανδιναβοί έφτασαν σε αυτό το ποσοστό, για να φανεί πως αντιμετωπίζεται το ζήτημα της υποεκπροσώπησης. Ειδικότερα, επεσήμανε ότι δεν έφτασαν σε αυτά τα αποτελέσματα με ποσοτώσεις, τονίζοντας μάλιστα ότι οι Σκανδιναβικές χώρες είναι οι μόνες χώρες μέχρι σήμερα που δεν έχουν καθιερώσει ποσοτώσεις υπέρ των γυναικών σε νομικό, τυπικό επίπεδο. Υπάρχουν μόνο κάποιες εθελοντικές ποσοτώσεις που τα ίδια τα πολιτικά κόμματα έχουν επιβάλει στο εσωτερικό τους με το καταστατικό τους. Οι Σκανδιναβικές χώρες πλησιάζουν το 50% αναφορικά με τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική, μέσα από μια πορεία σχεδόν 80 χρόνων. Επομένως, δεν υπήρχε η ανάγκη εισαγωγής νομοθετικών ρυθμίσεων για να επιταχύνουν την διαδικασία γιατί η δική τους είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα από την υπόλοιπη Ευρώπη και προέκυψε ως φυσικό αποτέλεσμα της ωρίμανσης των ιδεών στην κοινωνία. Για παράδειγμα, η Νορβηγίδα Πρωθυπουργός διέκοπτε το Υπουργικό Συμβούλιο για να θηλάσει, κάτι που θεωρούνταν αδιανόητο σε οποιαδήποτε άλλη χώρα και εκεί αυτή η συμπεριφορά θεωρείται απόλυτα φυσιολογική. Ο κ. Κατρούγκαλος ανέφερε ότι δεν πανηγυρίζουν σε αυτές τις χώρες όταν μια γυναίκα γίνεται Πρωθυπουργός ή όταν ένα μεγάλο ποσοστό του Υπουργικού Συμβουλίου είναι γυναίκες, γιατί είναι κάτι το αυτονόητο. Αντιθέτως, όπως επεσήμανε ο ίδιος, σε άλλες χώρες και ακριβώς επειδή υπάρχει μια καθυστέρηση στην υιοθέτηση των ιδεών περί ισότητας των φύλων, χρειάζεται να ληφθούν κάποια ενισχυτικά μέτρα.

Ο κ. Κατρούγκαλος θέλησε να περιγράψει τις ποσοτώσεις επισημαίνοντας ότι υπάρχουν διαφορετικά είδη κατά φύλο ποσοτώσεων. Αρχικά, ανέφερε τις ποσοτώσεις σε ότι αφορά τις υποψηφιότητες. Αυτό είναι το μοντέλο που έχουμε υιοθετήσει και στην χώρα μας. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, ένα ποσοστό, συνήθως από το 20% μέχρι το 50% στις λίστες των υποψηφίων των κομμάτων για τις εκλογές πρέπει να αποτελείται από γυναίκες. Το δεύτερο είδος ποσοτώσεως το οποίο δεν υιοθετείται σε χώρες της Ευρώπης, λόγω της ύπαρξης κάποιου επιπέδου σχετικής πολιτικής ωριμότητας, αλλά υιοθετείται σε χώρες του τρίτου κόσμου, δεν αποσκοπεί μόνο στις υποψηφιότητες αλλά αποσκοπεί στη διασφάλιση πραγματικής κατάληψης θέσεων από γυναίκες. Αυτό γίνεται γιατί, αν για παράδειγμα σε μια Αφρικανική χώρα το 1/3 των γυναικών στο ψηφοδέλτιο ήταν γυναίκες, πάλι δεν θα τις

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

ψήφιζε κανείς, ούτε οι γυναίκες, γιατί η νοοτροπία των γυναικών είναι τέτοια που υποτιμούν τον εαυτό τους και τις ικανότητες τους. Εκεί λοιπόν καθιερώνουν την αυξημένη εκπροσώπηση με διαφορετική λίστα γυναικών και ο Εκλογικός Νόμος ή το Σύνταγμα επιβάλλει ότι ένα ποσοστό εδρών θα καταληφθεί αποκλειστικά από γυναίκες. Οι περισσότεροι Διεθνείς Οργανισμοί όμως θεωρούν ότι αυτή η αντίληψη δεν πρέπει να εφαρμόζεται γιατί ενισχύει τον έμφυλο διαχωρισμό. Η άλλη λύση είναι γυναίκες και άντρες να βρίσκονται σε ένα ψηφοδέλτιο, οι γυναίκες όμως παρότι έχουν πάρει μικρότερο εκλογικό ποσοστό να ξεπερνούν τους άντρες που έχουν μεγαλύτερο σε ένα ποσοστό που ορίζεται εκ των προτέρων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το παραπάνω απαιτείται να ενταχθεί στο Σύνταγμα, υπάρχουν όμως και περιπτώσεις, όπου οι προβλέψεις αυτές είναι αποκλειστικά νομοθετικές. Υπάρχουν και οι εθελοντικές ποσοτώσεις που δεν προβλέπονται από τη Νομοθεσία, αλλά από τις διαδικασίες που σχετίζονται με την εσωτερική λειτουργία των κομμάτων, τα οποία έχουν εντάξει στο καταστατικό τους σχετική πρόβλεψη, ώστε ένα ποσοστό στα όργανα τους να προέρχεται από γυναίκες.

Ο κ. Κατρούγκαλος στη συνέχεια ανέφερε τις ποσοτώσεις όχι μόνο στην πολιτική, αλλά και στη διοίκηση και την οικονομία. Ως παράδειγμα έφερε τις θεσμοθετημένες ποσοτώσεις των γυναικών στα συλλογικά διοικητικά όργανα που υπάρχουν και στην χώρα μας. Παράλληλα επισήμανε ότι στην Ευρώπη βρίσκεται σε συζήτηση η θεσμοθέτηση κατά φύλο ποσοτώσεων στα όργανα των Διοικητικών Συμβουλίων των μεγάλων ιδιωτικών επιχειρήσεων, ακριβώς γιατί δε μπορεί να είναι χωρισμένος ο κόσμος των γυναικών σε ιδιωτικό και δημόσιο. Ο κ. Κατρούγκαλος τόνισε ότι υπήρχαν περιπτώσεις σε χώρες του κόσμου, όπου οι επιχειρήσεις υποχρεώθηκαν να εντάξουν στα Διοικητικά τους Συμβούλια μειονότητες, όπως για παράδειγμα η Νότιος Αφρική, όπου μετά την πτώση του Απαρτχάιντ, η μαύρη πλειοψηφία έλεγχε την πολιτική εξουσία, αλλά προφανώς η ιδιωτική πλειοψηφία που ήλεγχε τον πλούτο παρέμενε στα χέρια των λευκών. Έτσι σύμφωνα με Νόμο που θεσπίστηκε, όποια επιχείρηση δεν είχε συμμετοχή ενός αριθμού μειονοτήτων στα Διοικητικά τους Συμβούλια δεν είχε δικαίωμα συμμετοχής σε Δημόσιους Διαγωνισμούς.

Ο κ. Κατρούγκαλος προχώρησε στα θέματα του Κοινοτικού Δικαίου και επεσήμανε ότι το Κοινοτικό Δίκαιο περιλαμβάνει την αρχή της Ισότητας των ανδρών και γυναικών. Υπάρχει από τη δεκαετία του '70, η περίφημη απόφαση της αεροσυνοδού Gabrielle Defrenne η οποία έχασε τη δουλειά της επειδή τα εξωτερικά της χαρακτηριστικά δεν συμβάδιζαν με τα πρότυπα της εταιρίας και προσέφυγε εναντίον της εταιρίας της, με το επιχείρημα ότι αυτή

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

μπορούσε να γίνει μητέρα ενώ οι συνάδελφοι άνδρες της δεν μπορούσαν και έπρεπε να τηρηθεί η ισότητα. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καθιέρωσε ως δεσμευτική μια απόφαση για την εφαρμογή της ισότητας ανδρών και γυναικών, γιατί αν επικρατήσει ανισότητα των ανδρών και γυναικών στην οικονομική ζωή αυτό θα υπονομεύσει την ανταγωνιστικότητα. Όπως σημείωσε ο κ. Κατρούγκαλος, αν μερικές χώρες δεν σεβαστούν την ισότητα των φύλων, θα αποκτήσουν ένα αθέμιτο οικονομικό πλεονέκτημα απέναντι στις άλλες χώρες γιατί ως σύνολο το εργατικό δυναμικό θα είναι φθηνότερο. Έκτοτε το δικαστήριο «χρησιμοποιεί» την ισότητα ανδρών και γυναικών, αλλά με αυτό το πρόσχημο, δηλαδή το εργασιακό, και πάντα υπό το πρίσμα της ένταξης στην αγορά εργασίας, αλλά παράλληλα θεωρεί απαράδεκτα μέτρα υπέρ των γυναικών που δεν εξυπηρετούν αυτόν τον σκοπό. Παράδειγμα αντίθεσης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σε μέτρο υπέρ των γυναικών ήταν τα όρια συνταξιοδότησης στην χώρα μας, όπου για τις γυναίκες ήταν μικρότερα.

Κλείνοντας την εισήγησή του ο κ. Κατρούγκαλος αναφέρθηκε σε αυτούς/ές που είναι αντίθετοι/ες στο ζήτημα της καθιέρωσης κατά φύλο ποσοστώσεων και ρώτησε τις παρευρισκόμενες, ποιο, κατά την γνώμη τους, θα ήταν το βασικό επιχείρημα κάποιου/ας που είναι καλόπιστος/η ως προς τις γυναίκες, αλλά αρνητικός/ή ως προς το θέμα των κατά φύλο ποσοστώσεων.

Η κ. Γκασούκα ανέφερε ότι υποστηρίζουν ότι ενδεχομένως μειώνει τις γυναίκες ως ειδική κατηγορία και ο κ. Κατρούγκαλος συμφώνησε ότι αυτό θα μπορούσε να είναι μια άποψη που προέρχεται από την πλευρά των γυναικών. Δηλαδή ότι οι γυναίκες δεν έχουν ανάγκη ειδικής προώθησης και μάλιστα ότι υποτιμώνται κατά κάποιον τρόπο. Μάλιστα σύμφωνα με τον ίδιο, η απάντηση σε αυτό το επιχείρημα ανάγεται σε αυτό που ο ίδιος ανέφερε πρωτίτερα, στο φαινόμενο της «γυάλινης οροφής», που σημαίνει ότι οι ιστορικά διαμορφωμένες συνθήκες δημιουργούν εμπόδια σε βάρος των γυναικών.

Η κ. Ζούππα επεσήμανε ότι οι ίδιες οι γυναίκες δημιουργούν τη «γυάλινη οροφή» και ο κ. Κατρούγκαλος ενίσχυσε τη θέση αυτή τονίζοντας ότι πολλές φορές οι ίδιες οι γυναίκες μειώνουν τον εαυτό τους βάζοντας όρια στις φιλοδοξίες τους. Στο σημείο αυτό υπήρξε διαφωνία από την υπόλοιπη ομάδα και έτσι ο κ. Κατρούγκαλος αποσαφήνισε ότι αυτό που είπε είναι πως σίγουρα υπάρχουν κοινωνικά βάρη και πως αυτά μερικές φορές υποκειμενικοποιούνται, εσωτερικεύονται και οδηγούν σε υποβάθμιση της φιλοδοξίας.

Η κ. Λαμπροπούλου επεσήμανε πως η Ελβετία έχει τους χειρότερους Νόμους για τις γυναίκες. Ο κ. Κατρούγκαλος ανέφερε ότι υπάρχει και το επιχείρημα ότι οι γυναίκες δεν

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

έχουν ανάγκη τις ποσοτώσεις, επιχείρημα το οποίο προβάλλεται έντονα και στην Αμερική από τους αφροαμερικανούς, όπου ο Δικαστής του Ανώτατου Δικαστηρίου Κλάνς Τόμας, αφροαμερικανός και ο ίδιος, είναι από τους μεγαλύτερους αρνητές των θετικών μέτρων, προβάλλοντας αυτή η θέση από την δική του εμπειρία, αφού οι λευκοί στα σχολεία όπου πήγαινε δεν τον αντιμετώπιζαν ως ίσο. Στη συνέχεια, ο κ. Κατρούγκαλος ζήτησε να παρουσιαστούν και άλλα επιχειρήματα που θα μπορούσαν να προβληθεί εναντίον των κατά φύλων των ποσοτώσεων.

Η κ. Μάρη (Υπεύθυνη Έργου) επεσήμανε ότι ενδεχομένως αυτό να μπορούσε να πει κάποιος ότι συνιστά δημοκρατικό έλλειμμα. Ο κ. Κατρούγκαλος σημείωσε ένα ακόμη επιχειρήμα που υποστηρίζει ότι παραβιάζεται η αρχή της ισότητας σε βάρος των ανδρών. Το αντεπιχείρημα είναι να διαμορφωθεί η νομοθεσία κατά τρόπο που να είναι ουδέτερος, δηλαδή να μην προβάλλει τις γυναίκες, αλλά να προβάλλει το ζήτημα της ισότητας των φύλων. Ένα τρίτο επιχειρήμα που ανέφερε ο κος Κατρούγκαλος είναι αυτό της αξιοκρατίας, που λέει ότι η θεσμοθέτηση κατά φύλο ποσοτώσεων ουσιαστικά αδικεί κάποιον ικανότερο υποψήφιο. Ειδικότερα, αυτό το πρόβλημα εμφανίζεται στο χώρο των επιχειρήσεων, χώρος όπου τον τελευταίο καιρό η συζήτηση σχετικά με τις ποσοτώσεις είναι ιδιαίτερα έντονη. Η άποψη του κ. Κατρούγκαλου ήταν ότι και στον τομέα αυτό πρέπει να υποστηριχθεί η κατά φύλο ποσοτόωση ως μεταβατικό μέτρο για κάποια περίοδο και για όσο διάστημα οι συνθήκες συνεχίζουν να δημιουργούν εμπόδια στις γυναίκες. Υποστήριξε επίσης, ότι όταν η χώρα φτάσει σε επίπεδα όπως αυτά των Σκανδιναβικών χωρών, θα πρέπει αυτά τα μέτρα να καταργηθούν. Κλείνοντας ο κ. Κατρούγκαλος επεσήμανε ότι η υποστήριξη των μέτρων υπέρ των γυναικών στο Σύνταγμα μας, έχει τεθεί στο Άρθρο 116, ακριβώς για να δείξει το πρόσκαιρο των μέτρων αυτών και όχι τη συνέχισή τους στο διηνεκές.

Η κ. Μάρη ρώτησε τις παρευρισκόμενες αν υπάρχει κάποια ερώτηση ή διευκρίνιση για αυτά που ακούστηκαν από τον κ. Κατρούγκαλο. Η κ. Αλιπράντη ρώτησε σε ποιες χώρες εφαρμόζονται οι κατά φύλο ποσοτώσεις και σε ποιες όχι και ανέφερε ότι σύμφωνα με ένα φυλλάδιο για τα συστήματα ποσοτώσεων στην Ευρώπη φαίνεται ότι αυτές εφαρμόζονται στο Βέλγιο, την Πολωνία, την Ελλάδα, τη Γερμανία. Μάλιστα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρώτη είναι η Φιλανδία, δεύτερη η Σλοβενία και ακολουθούν η Εσθονία, η Δανία, η Γαλλία. Επισημάνθηκε από τον κ. Κατρούγκαλο ότι η Νορβηγία δεν είναι στο Ευρωκοινοβούλιο και

κ. Αλιπράντη υποστήριξε ότι στη Νορβηγία υπάρχει ποσοστωση 40% σύμφωνα με αυτό το φυλλάδιο.

Η κ. Παπαϊωάννου ρώτησε τη γνώμη του κ. Κατρούγκαλου σχετικά με το τι περιμένει να γίνει στο μέλλον στο θέμα αυτό και η κ. Μάρη συμπλήρωσε το ερώτημα ως προς το αναμενόμενο αποτέλεσμα των ποσοστώσεων, αν δηλαδή ο κ. Κατρούγκαλος θεωρεί ότι συμβάλλουν στη δημοκρατία. Ο κ. Κατρούγκαλος δήλωσε ότι το καλύτερο κατά τον ίδιο είναι να φτάσει η χώρα σε σημείο κοινωνικής ωρίμανσης, ώστε να μη χρειάζονται κατά φύλο ποσοστώσεις, δηλαδή να φτάσει η Ελλάδα στα επίπεδα των Σκανδιναβικών χωρών. Γενικότερα, ο κ. Κατρούγκαλος υποστήριξε ότι οι ποσοστώσεις χρειάζονται περισσότερο σε χώρες όπου οι κοινωνικές συνθήκες είναι πιο καθυστερημένες. Ως παράδειγμα ανέφερε ότι σε καμία χώρα της Ευρώπης δεν εφαρμόζονται ποσοστώσεις για την εκπροσώπηση στις θέσεις των Κοινοβουλίων -όπως αντίθετα γίνεται στην Αφρική- ακριβώς γιατί καμία χώρα της Ευρώπης δεν είναι στα επίπεδα της Αφρικής.

Η κ. Ζούππα ρώτησε τον κ. Κατρούγκαλο τι φταίει κατά την γνώμη του και δεν έχουμε ουσιαστική ισότητα. Ο κ. Κατρούγκαλος επεσήμανε ως βασικές αιτίες: την αναπαραγωγή των κοινωνικών ρόλων και των έμφυλων στερεότυπων, τις σχέσεις οικονομικής εξουσίας στο πολιτικό επίπεδο και την υποκειμενικοποίηση όλων αυτών από τις γυναίκες και τους άνδρες. Ο ίδιος τόνισε ότι σημαντικό ρόλο στην αναπαραγωγή των ρόλων διαδραματίζει η οικογένεια και μάλιστα ανέφερε ότι υπάρχουν ακόμα σπίτια στα οποία υπάρχει βία κατά των γυναικών. Η κ. Ζούππα σημείωσε ότι επειδή εκπροσωπεί φορέα που δραστηριοποιείται σε τέτοιο χώρο, γνωρίζει πολλά τέτοια περιστατικά.

Στη συνέχεια, ο κ. Κατρούγκαλος ερωτήθηκε γιατί κατά τη γνώμη του κάποιες χώρες αργούν να φτάσουν στα επίπεδα των Σκανδιναβικών χωρών και τι πρέπει να αλλάξει στην Ελλάδα και απάντησε ότι αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω κοινωνικών συνθηκών. Ο κ. Κατρούγκαλος ανέφερε ότι θεωρεί ότι οι θεσμοί θα προωθηθούν πρέπει να ενισχύουν την διαπαιδαγώγηση προς την κατεύθυνση της ισότητας των φύλων, επειδή διαπαιδαγωγούμαστε από το περιβάλλον μας,

Επιπλέον, ο κ. Κατρούγκαλος ερωτήθηκε εάν πιστεύει ότι η κρίση θα επηρεάσει το θέμα των ποσοστώσεων και απάντησε ότι αυτό σχετίζεται με την απάντηση που θα δώσουμε εμείς στην κρίση. Σημείωσε ότι αν επικρατήσει η άποψη της συλλογικότητας, τότε θα ενισχυθεί η ισότητα και πρόσθεσε ότι αν όμως ο καθένας κοιτάξει πρωτίστως την προσωπική του επιβίωση, τότε η ισότητα θα πάει πολύ πίσω. Όπως μάλιστα είπε, ο

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

Ασημάκης Πανσέληνος είχε πει ότι «η σωτηρία είναι επικερδής μόνο για τον σωτήρα» και επεσήμανε ότι θεωρεί ότι τα ίδια τα μέλη της ομάδας είναι παράγοντες αλλαγής.

Η κ. Παπαϊωάννου ρώτησε τι είδους παρέμβαση πρέπει να γίνει στη χώρα σε θεσμικό επίπεδο και ο κ. Κατρούγκαλος απάντησε ότι, κατά τη γνώμη του, είναι επαρκές το πλαίσιο και αυτό που χρειάζεται είναι να υποστηριχθεί το σύστημα των ποσοστώσεων.

Η κ. Τριανταφυλλιά Ανδριάνα ρώτησε για τις πραγματικές συνθήκες που διαμορφώνει η κρίση στην αγορά εργασίας για τις γυναίκες, καθώς την επαναφέρει σε πιο παραδοσιακούς λόγους λόγω της μείωσης της κοινωνικής πρόνοιας.

Ο κ. Κατρούγκαλος θεώρησε την παραπάνω τοποθέτηση πάρα πολύ σημαντική και υποστήριξε ότι γίνεται μια επίθεση στα κοινωνικά δικαιώματα παράλληλα με τη μείωση του βιοτικού επιπέδου, και ανέφερε ότι το ζήτημα της ισότητας των φύλων είναι ένα από τα ζητήματα που θίγονται.

Σε συνέχεια της παραπάνω τοποθέτησης, η κ. Γκασούκα ανέφερε ότι το να θεωρούμε τα ζητήματα ανισότητας ως αποκλειστικά θέματα νοοτροπιών και αντιλήψεων, είναι λανθασμένο και ανέφερε ότι έχουν οικονομική βάση και κοινωνικά αίτια και αυτό δεν πρέπει να αγνοείται.

Κατά την εξέλιξη της συνάντησης, η κ. Αλιπράντη τοποθετήθηκε ως προς τη σημασία της προβολής και της ενίσχυσης των γυναικών στην πολιτική και πρότεινε να βρεθούν τρόποι ενίσχυσης τους, ίσως και πέραν των νομοθετικών. Η ίδια ανέφερε ότι είχε συνεργαστεί με την κ. Γκασούκα για το Πρόγραμμα Ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών σε θέματα ισότητας των φύλων (ΕΠΕΑΕΚ II), από το οποίο προέκυψε ότι τα παραδοσιακά πρότυπα επικρατούν σε μεγάλο βαθμό στο χώρο της εκπαίδευσης.

Η κ. Γκασούκα ξεκίνησε την τοποθέτησή της αναφέροντας ότι δεν πρέπει να ξεκινούμε τη συζήτηση με βάση τις ποσοστώσεις γυναικών, γιατί με τον τρόπο αυτό φαίνεται ότι οι γυναίκες αποτελούν μια μειονεκτούσα ομάδα. Υποστήριξε ότι κανένα φύλο δεν πρέπει να εκπροσωπείται με λιγότερα ποσοστά και οι κατά φύλο ποσοστώσεις αποτελούν ένα μεσοπρόθεσμο μέτρο. Η κ. Γκασούκα διαφώνησε ως προς τη «θεοποίηση» των βόρειων χωρών, καθώς σύμφωνα με Έργο που ανέλαβε για λογαριασμό του ΚΕΘΙ, τη μετάφραση και την επιμέλεια του βιβλίου «Εν Τάξει» το οποίο αφορούσε την Σουηδική Κοινωνία, τα δεδομένα που προέκυψαν αποκαλύπτουν ότι και στη Σουηδία υπάρχουν σοβαρά ελλείμματα σε ότι αφορά την ισότητα των φύλων. Μάλιστα επεσήμανε ότι μια μελέτη της

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

Eurostat για τα ποσοστά συμμετοχής των ανδρών στις ενδοοικογενειακές υποχρεώσεις, γεγονός που επιτρέπει στις γυναίκες να κινούνται ίσα σε κάθε επίπεδο, αναφέρει ότι την πρώτη θέση καταλάμβαναν οι Δανοί με ποσοστό συμμετοχής στα ενδοοικογενειακά καθήκοντα μόλις 12%.

Η κ. Γκασούκα υποστήριξε ότι πρέπει να γίνει μια αναδιανομή κοινωνικών ρόλων στο εσωτερικό της οικογένειας και ανέφερε ότι η πολιτική παίζεται με όρους αντρικούς. Εξήγησε, δηλαδή, ότι θέλουν τις γυναίκες να συμμετέχουν στην πολιτική με τους δικούς τους όρους, γεγονός που καθιστά τον συγκεκριμένο χώρο λιγότερο ελκυστικό για τις γυναίκες. Παράλληλα, η Γκασούκα αναφέρθηκε στο ζήτημα της ισόρροπης συμμετοχής ανδρών και γυναικών και ειδικότερα έκανε λόγο για την εικόνα της ελληνικής και της κυπριακής κυβέρνησης και τον αριθμό των γυναικών, οι οποίες στο κυβερνητικό σχήμα είναι πολύ λίγες, επισημαίνοντας ότι αυτό συμβάλλει στη δημιουργία μιας αντίστοιχης συλλογικής αναπαράστασης, συνείδησης και εικόνας.

Ακόμα, η κ. Γκασούκα αναφέρθηκε στο ιδιαίτερα χαμηλό είναι το ποσοστό των γυναικών στην ανώτατη διοίκηση (μόλις 4%) και είπε ότι όλα αυτά συνδέονται με την κρίση και τα οικονομικά μέτρα, καθώς η κρίση συμβάλλει στο να καθίστανται τα ζητήματα ισότητας των φύλων δευτερεύουσας σημασίας. Τέλος, η κ. Γκασούκα επεσήμανε ότι στην Ελλάδα η συζήτηση για την ισότητα των φύλων έχει ξεκινήσει πριν ογδόντα χρόνια και ότι υπάρχει κόμμα που στο πρώτο του άρθρο (1918) κάνει λόγο για την ισότητα των φύλων, καθώς επίσης ότι κατά τη διάρκεια της κατοχής υπήρχε αναγνώριση πολλών δικαιωμάτων για τις γυναίκες, τα οποία καταργήθηκαν από τις απελευθερωτικές κυβερνήσεις, γεγονός που αποδεικνύει ότι η σχετική συζήτηση έχει ξεκινήσει εδώ και πολλά χρόνια στην Ελλάδα, αλλά οι πατριαρχικές αντιστάσεις είναι πολύ ισχυρές.

Η κ. Οικονομάκου αναφέρθηκε στην εμπειρία της από τη συμμετοχή της σε Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2008) με επικεφαλής την Επίτροπο Reding για τις κατά φύλο ποσοτώσεις και τα επίπεδα συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις επιχειρήσεις. Δύο από τις εταιρίες που δεσμεύθηκαν και εφάρμοσαν τις σχετικές συστάσεις ήταν ελληνικές και μάλιστα η εταιρεία «Τροφοδοτική Αιγαίου» σημείωσε τα καλύτερα αποτελέσματα τοποθετώντας δεκατέσσερις (14) γυναίκες σε διευθυντικές θέσεις. Η κ. Οικονομάκου ανέφερε ότι θεωρεί το ελληνικό Σύνταγμα καλύτερο από των άλλων χωρών και στη συνέχεια παρουσίασε στοιχεία από έρευνα που διενεργήθηκε σε επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη από την Κεντρική Ένωση των Επιμελητηρίων της Ευρώπης, όπου φάνηκε

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

ότι όπου ορίστηκαν κατά φύλο ποσοτώσεις, υπάρχουν θετικά αποτελέσματα, όπως για παράδειγμα στην Ιταλία, την Αγγλία, τη Γαλλία. Ωστόσο, η κ. Οικονομάκου ανέφερε ότι πολύ λίγες γυναίκες υποστήριξαν το position paper στο Ευρωκοινοβούλιο και σημείωσε ότι μία από αυτές ήταν και η κ. Δαμανάκη. Επίσης, ανέφερε ότι το position paper δεν πέρασε και θα επανακατατεθεί πολύ διαφορετικό από πριν, βασιζόμενο πια όχι σε ποσοτώσεις, αλλά με κεντρική ιδέα να δοθεί σημασία σε άλλους παράγοντες.

Η κ. Ρομπόκου ανέφερε ότι θεωρεί πως έχουν γίνει πολλά τα τελευταία χρόνια σε ότι αφορά το νομικό πλαίσιο και υποστήριξε ότι το θέμα της ποσόστωσης εκ πρώτης όψευς δείχνει να μη συμβαδίζει με την ισότητα, καθώς δημιουργεί –εκ πρώτης όψευς- ανισότητες και είναι σωστά τα επιχειρήματα που υποστηρίζουν ότι η ποσόστωση υποτιμά τις γυναίκες, και είναι αντίθετη με την αρχή της αξιοκρατίας. Ωστόσο, η κ. Ρομπόκου ανέφερε ότι η θέσπιση κατά φύλο ποσοτώσεων, ως προσωρινού μέτρου, είναι απαραίτητη για την επίτευξη της πλήρους ισότητας. Επιπλέον, η κ. Ρομπόκου αναγνώρισε την ανάγκη βελτιώσεων της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας και σχετικά με την αξιοκρατία, σημείωσε ότι συμφωνεί με την κ. Οικονομάκου, καθώς πρέπει οι γυναίκες (όπως όλοι οι άνθρωποι) που θα προωθηθούν στα κέντρα λήψης αποφάσεων να είναι ικανές. Ακόμη, επεσήμανε την ανάγκη διάχυσης των δράσεων του Έργου σε όλες τις γυναίκες, στο πλαίσιο του εφικτού, ώστε να συμφωνήσουν με τις αρχές στις οποίες βασίζεται η συζήτηση της θεματικής ομάδας εργασίας. Τέλος, επεσήμανε ότι σε επίπεδο θεσμών, και ειδικότερα σε επίπεδο οικογένειας, πρέπει να ληφθούν μέτρα με στόχο την ενίσχυσή τους, μέτρα υποστηρικτικά τα οποία λόγω κρίσης συρρικνώνονται και προς αυτήν την κατεύθυνση πρέπει να υπάρξει κοινωνική πίεση.

Η κ. Λαμπροπούλου στη συνέχεια έκανε λόγο για το ζήτημα της υιοθέτησης ανδρικών προτύπων σε επίπεδο πολιτικής και αναφέρθηκε σε ένα γεγονός που έλαβε χώρα στις ΗΠΑ όπου απαγορεύθηκε σε μια κοπέλα να εργάζεται επειδή η Πολιτεία δε μπορούσε να εγγυηθεί την ασφάλεια της την νύχτα. Ο κ. Κατρούγκαλος ενίσχυσε την παραπάνω αναφορά, σημειώνοντας ότι μια από τις πρώτες συμβάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας απαγόρευε την νυκτερινή εργασία σε γυναίκες. Η κ. Λαμπροπούλου τόνισε την έλλειψη συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης των γυναικών και υποστήριξε πως οι θεσμοί είναι κατάλληλοι στην Ελλάδα και δεν είναι ελλείψεις.

Η κ. Ζούππα έθεσε ένα ερώτημα-προβληματισμό ως προς τους λόγους για τους οποίους έχει αφηθεί τόσο μεγάλο κομμάτι στο Κράτος ενώ οι αλλαγές μπορεί να προέλθουν και από τις ίδιες τις γυναίκες.

Η κ. Ανδριάνα από την Ομοσπονδία Συλλόγων Υπαλλήλων Επιμελητηρίων διέκρινε τα προβλήματα σε δύο τομείς: το ένα είναι το θέμα των θεσμών και το άλλο οι υποστηρικτικές δομές που σχετίζονται άμεσα με την κρίση και οι οποίες μειώνονται όλο και περισσότερο. Σχετικά με το θέμα της αξιοκρατίας θεώρησε ότι δεν είναι δύσκολο να βρεθούν άξιες γυναίκες και ανέφερε ότι πιστεύει πως οι ποσοτώσεις είναι ένα μεταβατικό στάδιο που όμως είναι απαραίτητο. Τέλος, η κ. Ανδριάνα υπενθύμισε και τον ρόλο των ΜΜΕ στην ενίσχυση των έμφυλων στερεοτύπων.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε η κ. Κακεπάκη από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, η οποία σχετικά με τις ποσοτώσεις και βάσει σχετικών πορισμάτων, επεσήμανε και το ρόλο του εκλογικού συστήματος που ίσως να χρειάζεται αναμόρφωση. Η κ. Μάρη ζήτησε από την κ. Κακεπάκη αν υπάρχουν κάποιες μελέτες/έρευνες που να συνδέουν το φύλο, τις ποσοτώσεις και τα εκλογικά συστήματα, και αν είναι δυνατόν, να δοθούν στην θεματική ομάδα. Ο κ. Κατρούγκαλος επεσήμανε ότι σύμφωνα με έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί, το 1/4 των προσώπων του Εθνικού Κοινοβουλίου, είναι πρόσωπα έχουν σχέση συγγένειας με άλλα πολιτικά πρόσωπα.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε η κ. Ζούππα η οποία κατέθεσε την προσωπική της εμπειρία επί του θέματος από τη συμμετοχή της σε εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης, όπου εξελέγη και στην πορεία αντιμετώπισε προβλήματα που της άφησαν τις χειρότερες των εντυπώσεων λόγω της πολιτικής κουλτούρας που επικρατούσε και την οποία περιέγραψε.

Η κ. Γκασούκα επεσήμανε ότι το ζήτημα της ισότητας των φύλων δεν είναι μόνο θέμα των γυναικών, αλλά αποτελεί θέμα άμεσα συνδεδεμένο με το θέμα της οικονομίας και της δημοκρατίας και είναι ένα βαθύτατα κοινωνικό ζήτημα, γεγονός που πρέπει να αναδεικνύεται σε όλες τις δράσεις διάχυσης του Έργου. Μάλιστα, η κ. Γκασούκα αναφέρθηκε στην έννοια της κοινωνικής μητρότητας, και όχι της βιολογικής, μέσα στην οικογένεια, η οποία πρέπει επίσης να αναδεικνύεται.

Στην τοποθέτησή της η κ. Μπέσιλα-Μακρίδη ανέδειξε το ζήτημα του Άρθρου 4 παρ. 2 που δεν προτάθηκε ούτε στο Σχέδιο Νόμου του Συντάγματος, ούτε από τις Επιτροπές, αλλά προτάθηκε από τα ίδια τα γυναικεία σωματεία με παρέμβαση της κ. Μαραγκοπούλου. Όλα αυτά επισημάνθηκαν από την κ. Μπέσιλα-Μακρίδη για να δοθεί έμφαση στις θεμελιωμένες

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

παρεμβάσεις που θα φέρουν την αλλαγή και για το λόγο αυτό θα πρέπει αντίστοιχες να είναι και οι προτάσεις της θεματικής ομάδας εργασίας.

Η κ. Αλιπράντη σημείωσε ότι το θέμα της ισότητας αφορά και τους άνδρες και πρέπει να γίνει κατανοητό και στους άνδρες ότι είναι προς όφελος τους να προωθούν τα θέματα της ισότητας. Μάλιστα αναφέρθηκε σε έρευνα για το ρόλο των ανδρών στην ισότητα των φύλων, στην οποία συμμετείχε και η ίδια ως Εθνική Εκπρόσωπος και η οποία βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα της DG Justice της EC. Η κ. Αλιπράντη δεσμεύθηκε να αποστείλει τη συγκεκριμένη μελέτη στην Ομάδα Έργου.

Η κ. Παπαϊωάννου σχετικά με το θέμα της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ανέφερε ότι οι γυναίκες πρέπει να συμμετέχουν μαζικά και χωρίς διαχωρισμούς. Στη συνέχεια η κ. Καρτσιώτου, με αφορμή την εισήγηση του κ. Κατρούγκαλου, διερωτήθηκε αν η θεσμική διατήρηση της κατά φύλο ποσόστωσης οφείλεται στη σιωπηρή ανοχή του ότι δεν προσβλήθηκε ακόμα νομικά. Ο κ. Κατρούγκαλος σε απάντηση του ερωτήματος της κ. Καρτσιώτου, διευκρίνισε πως υπήρχε πραγματική απειλή κάποια χρόνια πριν και πως εξακολουθεί να υπάρχει, αλλά δεν πρέπει να την υπερβάλλουμε και εκφράστηκε με αισιοδοξία σε ότι αφορά το ζήτημα του κινδύνου αναφορικά με την αντισυνταγματικότητά της, καθώς –όπως ανέφερε- αλλάζει σταδιακά η σύνθεση του Συμβουλίου της Επικρατείας με αποτέλεσμα να είναι τα πράγματα καλύτερα στο μέλλον.

Η κ. Μάρη ζήτησε από τα μέλη της Ομάδας Εργασίας να μελετήσουν τα στοιχεία που δόθηκαν στην ομάδα, προκειμένου να καταρτιστεί ένα αρχικό κείμενο που θα λειτουργήσει ως βασική πλατφόρμα. Επιπλέον, η κ. Μάρη σημείωσε ότι το ΚΕΘΙ θα αποστείλει κάποιες πρώτες προτάσεις που θα αφορούν στην ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση και την εκπαίδευση, και στη συνέχεια θα ελέγξει η ομάδα τον τρόπο με τον οποίο η θέση της θα κοινοποιηθεί σε όλους τους χώρους όπου είναι απαραίτητο, ώστε να αρθούν τα έμφυλα στερεότυπα και να ξεπεραστούν τα εμπόδια της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική. Κάθε φορέας της ομάδας ζητήθηκε να παράσχει την τεκμηρίωση που διαθέτει, ώστε να είναι οι προτάσεις τεκμηριωμένες.

Η κ. Καρτσιώτου έκλεισε τη συνάντηση λέγοντας ότι με έκπληξη συνειδητοποίησε πως το ζήτημα της ποσόστωσης μπορεί να κριθεί από έναν άνδρα/μία γυναίκα (δικαστικά), είτε περισσότερο είτε λιγότερο θετικά προσκείμενο/η στα θέματα αυτά, και το γεγονός αυτό την καθιστά ανήσυχη και την αναγκάζει να βρίσκεται σε εγρήγορση. Τέλος, η κ. Καρτσιώτου αναφέρθηκε στην έννοια της συλλογικότητας και της κοινωνικής αλληλεγγύης, εκφράζοντας

¹ Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

τη συμφωνία της με τον κ. Κατρούγκαλο σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εμείς οι ίδιοι/ες αντιμετωπίζουμε την κρίση. Κλείνοντας, η κ Καρτσιώτου τόνισε ότι το ζήτημα της συμμετοχής των γυναικών συνιστά ένα βαθιά ηθικό ζήτημα.

Το Έργο: «**Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής**» υλοποιείται από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας και εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «**Διοικητική Μεταρρύθμιση**» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)
Χαρ. Τρικούπη 51 & Βαλτετσίου, 106 81 Αθήνα
Τηλ.: 210 3898000, fax: 210 3898079
E-mail: kethi@kethi.gr, kethi@gynaikes-politiki.gr
www.kethi.gr, www.gynaikes-politiki.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

